

Numărul 7. Oradea-mare 14/26 februarie 1899. Anul XXXV.

Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Nicolau Petra-Petrescu.

Unul dintre cei mai zeloși bărbați ai noștri este fără îndoială dl Nicolau Petra-Petrescu. Ne întâlnim adesea în foile noastre cu numele dsale, de o lungă serie de 25 de ani; îi aflăm numele subscris la articlă valoroși în: Foia școlastică și în Economul din Blaș; în Telegraful Român și în Observatoriul din Sibiu, în Gazeta Transilvaniei din Brașov, în Amicul Familiei din Gherla, în Amicul Tinerimei din București, în Revista Ilustrată din Bistrița și adesea, foarte adesea, în coloanele acestor reviste. Lucrările dsale sunt adesea subscrise cu pseudonumele „Moșul”.

Pe lângă lucrările sale imprășciate prin ziare și reviste, mai are următoarele publicațiuni:

1. „Biografii romane”, după Grube, o carte ce n’ar trebui să lipsească din nici o familie, cu deosebire nu din familiile române pe care le-a aruncat soartea a trăi prin orașe cu populațiune streină și pe cari adesea le aușim plângându-se: „Tata a avut 9 fii și nu s’a temut că i s’a desnaționalisă nici unul, că eră preot român și trăia la sat între Român; dar eu imi tem cele 2 fiice ale mele” (vorbele unui fruntaș român din S. la adunarea generală a Asociațiunii în Mediaș.) Astfel de familii deie copiilor lor spre cetire „biografiile romane” în loc de romane ungurești, nemțești

și franțuzești, pline de regi și balerine, pline de intrigă și lucruri frivole, și-i asigură că vor rămâne Români curați, mândri de a fi urmași ai Romanilor celor vechi.

2. „Mandrin”, căpitanul bandiților, (novelă de C. Robert.)

3. „Nepotul ca unchiu”, comedie de Schiller;

4. „Studiu de economie națională”. Despre bănci, operațiunile lor, despre efecte și despre burse. Acest studiu — după cât șcim — e primul la noi în această materie și deci cu drept cuvânt se poate privi ca antemergătorul „Revistei Economice” ce s’a înființat cu începutul acestui an, și care a deschis ochii Românilor spre economia națională.

5. „În munți”, scenă dramatică.

6. „Ciprian Porumbescu” (biografia acestui compozitor român.)

7. „C. C. Popasu”, necrolog.

8. „Satul cu comorile”, o minunată novelă localisată, care tinde spre moralitate, diligență și păstrare. Op foarte potrivit pentru bibliotecile populare și pentru familii.

9. „Povestiri”, un volum de vre-o 300 pagini. Povestirile acestea, de o rară frumusețe, în o limbă bine pricepută de orî ce Român, tind spre moralitate, diligență și păstrare, treimea nedespărțită, pe care se basează binele și fericirea unui popor ca și a unei familii.

NICOLAU PETRA-PETRESCU.

10. Asociațiunea pentru spriginirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov. (Informațiunii.)

11. „Compas românesc“:

Anul I. Pe lângă datele despre institutele române, conține un conspect asupra institutelor maghiare și săsești din Transilvania în 1888, cum și un tractat despre efectele de bursă.

Anul II conține „Legea cambială“ întreagă și un tractat practic, cu formulare despre modul cum să se scrie polițele;

Anul III și IV. Conține legea comercială ungară întreagă.

Anul V (pro 1898) conține: Bilanțurile institutelor de bani; Ordinea institutelor de bani după anii de înființare; Societățile comerciale; Jubileul „Albinei“; O conferință a bancelor române; Cauzele rentei; Un capital din contabilitatea dublă; Trageri de sorți; Taxe de timbru; Anunțuri etc. — Anuarele acestea, dimpreună cu Studiul amintit sub 4, sînt baza, pe care s'au înființat cele mai multe din bancele noastre și din care a eșit „Revista Economică“ înființată la începutul acestui an.

12. Monografia institutului „Albina“.

Vedînd atâtea scrieri valoroase de unul și acelaș autor, ne simțim datorii a-i face aci biografia — fie cît de pe scurt — ca să-l cunoască cetitorii „Familiei“ mai de aproape și cunoscîndu-l să afle mulți imitatori.

Nicolau Petra-Petrescu e născut în novembre anul 1848 în comuna Ibăneșci, în munții ostici ai Ardealului, în comitatul Mureș-Turda, din părinți țărani. Cunoscîndu-i părinții aplicarea spre învățatură, l-au dat la școala din Reghinul-săsesc, unde învăța clasa I și II normale (elementară), iar în clasa a III normale și în clasa I și II gimnasiale l-au dus la gimnaziul săsesc din Bistrița. Aci ș-a însușit bine limba germană, care i-a fost de mare folos pentru viață. Pe clasa a III-a gimnasiale s'a dus la Blaș, unde a stat pînă a absolvat clasa a VIII-a, făcînd bacalaureatul ca prim eminent. În ultimele 4 clase gimnasiale superioare (aci voiți pune vorbele dluî Petrescu dintr'o epistolă către un prieten al dsale): M'a luat R. Sa dl preposit capitular I. M. Moldovan, pe atunci profesor gimnasiale, lângă sine; am locuit cu dsa, în aceeaș cameră în gimnaziu, și m'a susținut cu toate cele trebuincioase. În casa acestui venerabil, mare filantrop, căruia-i sînt recunoscător în toată viața, am avut ocaziune să văd și aud multe lucruri bune și folositoare. R. Sa mi-a pus la dispoziție bogata sa bibliotecă, arătându-mi ce să citesc mai vîrtos. Spun numai adevăr, constatînd că în casa dsale am pus basă viitorului meu. Frumos testimoniū de recunoștință! Baremi de ar fi atît de recunoscătorii toți, căli s'au bucurat de scutul și spriginul acestui onorabil filantrop, care aș e membru al Academiei române și președinte al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Dl N. P. Petrescu, după absolvirea gimnaziului s'a dus la teologie în Sibiiu. Pe atunci era mitropolit în Sibiiu fericitul Șaguna, acel mare cunoscător de oameni. Dar minune! Pe tinerul N. P. Petrescu nu voiă a-l primi în teologie; i se părea prea bun atestatul; vedea că un tiner atît de talentat și diligenț ar fi păcat să se facă preot pentru de a se îngropa eventual într'o parohie slabă, cum sînt mai toate parochiile noastre, iar vre-o bursă — să-l trimită la studii mai înalte — poate nu avea de-a îndemănă. Destul

că nu voiă să-l primească în seminar. Iar spese ca să poată merge la altă facultate tinerul Petrescu nu avea. Astfel fu nevoit a sta o jumătate de an afară din seminar, și urmă cursurile atît la teologie cît și la academia de drepturi din Sibiiu, care există pe atunci. Dar în privința mijloacelor de traiu eră în mare strîmtoare, se susținea mai mult dînd ore private. Într-aceea inse, vedînd mitropolitul Șaguna talentul și zelul tinerului N. P. Petrescu, a dispus să intre în seminar, unde avea viptul și quartirul gratuit.

Elev al teologiei și al academiei de drept fiind, făcu cunoștința cu fieiertatul Visarion Roman, care l-a făcut să lucreze mai întieiu la Calendarul „Amicul poporului“ cel redactat de el, apoi l-a înduplicat să intre la primul și de nou înființatul institut de credit și economii „Albina“, mama tuturor bancelor noastre. Cel dintieiu funcționari ai acestei bance au fost Visarion Roman, director interimar, fără salariu; Cristian Zidu, fost sergente major de manipulațiune, copist pentru o leafă lunară de 10 fl., apoi tinerul N. P. Petrescu, iarăș fără salariu. Așă și-a început dl N. P. Petrescu cariera, și de atunci, pînă în ziua de așă, e tot în serviciul acelei bance; este deci cel mai vechiu funcționar al ei și astfel bine cunoscut cu afacerile financiare, dovadă numeroasele opuri de economie națională, cu care ni-a înzestrat literatura, ca nime altul.

De present e adjunct la „Filiala Albinei“ din Brașov, unde lucrează cu zel nu numai în sfera economiei naționale, ci și în sfera literaturii noastre.

Sînt deja opt ani de zile de cînd conduce ca președinte „Asociațiunea pentru spriginirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov“. Mulți tineri au de a-i mulțami numai dsale că sînt așă măestri de frunte, folositori neamului, că dsa i-a ajutat cu sfatul și cu fapta să devină ceea ce sînt. E amicul cel mai sincer al tinerilor meseriași și în genere al tuturor celor ce caută la dsa sfat înțelept și ajutor.

Deie Ddeu să afle mulți imitatori!

(r.)

Băi electrice. Aceasta e ultima invențiune americană și cum ea e a cunoscutului savant Nicolas Tesla, discipolul și urmașul lui Edison, care lung timp a făcut experiență pe propriul seŭ corp cu mare succes, e demnă de o atenție deosebită. După cum se pare, toți neurastenicii din America au adoptat acest nou tratament. Băile electrice sînt recomandate călduros persoanelor nervoase, oamenilor prea ocupați, scriitorilor, în fine tuturor muncitorilor cu creerul. Pentru ca să se poată obține cu efect maximum, ajunge ca să facem să străbată corpul pacientului un curent alternativ de o intensitate de doue milioane de volte, cu o viteză de patru sute de miî de vibrațiuni pe secundă. Pînă acum se cređuse că un asemenea curent ar nimici pe omul care ar fi supus lui. Nicolas Tesla a demonstrat cu experiențe contrarul, cumcă fluidul electric, la o înaltă tensiune, e un regenerator puternic al nervilor. Aparatul, foarte simplu, se compune dintr'o plat-formă izolantă pe care se așază bolnavul și din doi electrozi pe cari îi ține în mână. Baia electrică, care se ia fiind îmbrăcat, nu durează mai mult ca trei-șeci de secunde.

Amintirea ta.

*Amintirea ta-î povestea
Lacrimii și-a fericirii;
Într-o inimă fecioară
Nașcerea dumnezeirii.*

*Taina cea nespus de dulce
Spovedită 'ntâia dată:
Clipa'n care sărutat-am
Fruntea ta nesărulată.*

*Este geamul, unde noaptea
Mi-ai întins a ta mână;
Slova-ți, care mi-a cruțat-o
Timpul ce nimic nu cruță.*

*Este negrul șorț ce-ascunde
Nectinse sinuri albe;
Gâtul ce răsare mândru
Din podoaba unei salbe.*

*În suvița cea bălăe,
Darul ceasului din urmă;
Vechiul, durerosul cântec
Care 'n vece nu se mai curmă.*

*Întruparea nălucirii
Sfinte din copilărie;
În doi ochi, o lume 'ntreagă,
Într-o clipă, o vecie.*

GEORGE MURNU.

T â r z i ũ.

(Fine:)

Aurelia eră suferindă și Ghiță voia pe incetul să o pregătească la fatala rupere a logodnei lor.

O cercetă tot mai rar și cu cât trecea vremea, se făcea tot mai distras, tot mai impacient față de ea.

Într-o zi află pe Aurelia plângând.

— Aurelio, iarăș plângi?

— Da, Ghiță; plâng. De astă dată lacrimile le-am dedicat durerii... Da, durerii. Ce bine mai pot eu așteptă? Pe tine te-am pierdut...

— Aurelio!

— Nu ascuade, știu tot... Vezi, ca Geni aș dori să fiu și eu.

— Ca Geni?

— Da.

O neliniște nervoasă îl cuprinse pe Ghiță. Mustrări jignitoare îi măriau neliniștea sufletească, și un morman de deducții și urmări ale lor i se învălmășeau într'un amestec fără rost prin creeri.

— Ca Geni?

— Da, ca Geni aș vré să fiu, răspuse rezolut și sincer Aurelia. — Îți este doar odios, sau neplăcut numele ei? Nu cred. Voi toți o impresurați... Ea știe și poate seduce o lume întreagă. Are talente, are

spirit și tărie de-a cuceri... Vocea ei este dulceagă, ochii cu priviri profunde de foc și și haîne, cari farmecă... Ea are toate calitățile cu cari se câștigă lumea... Știu Ghiță, că te-a răpit farmecul ei, o simt din vorbele tale, din purtarea ta, o cetesc în ochii tei... acei ochi, cari odinioară erau numai ai mei... numai ai mei...

Vocea Aureliei slăbiă din ce în ce, până aș pierdut-o lacrimile.

Ghiță eră pierdut în gânduri, s'a recules numai atunci, când vocea Aureliei s'a pierdut în suspinuri.

— Eu nu te pot face fericit, Ghiță... o simt. Tu nu ești îndestulit... poate că ai dreptate... Ca Geni nu pot fi... nu pot fi!... și eu te desleg de legătura noastră... fii fericit, Ghiță... îți doresc din inimă, pentru că... te iubesc și... te voi iubii în veci.

*

În noiembrie acelaș an Ghiță s'a întors cu Geni din călătoria de nuntă, din Italia. Adorata femeie fusese o văduvă tineră, frumusică și inzestrată cu toate darurile prin cari să poată câștiga aceea ce i-a fost voința. Și a câștigat. Și-a întins mrejele după tinerul avocat Ghiță Neinescu și pescuitul a avut succes. Puțin îi pasă ce va mai fi, și-a ajuns scopul.

Abia s'aș așezat cum se cade și în casa lor își luă începutul viața socială sgomotoasă — care și-o dorește Eugenia. Tinerimea orașului aici își avea întelnicia și distracția. Serate, prânzuri, se întreceau una pe alta, așa încât Ghiță părea a-și fi luat nevastă, ca să poată întruni în casa lui toată societatea ușoară a orașului. Nu eră nici umbră din fericirea închipuită de el. Eugenia nu eră soția iubitoare și gingașe precum sperase el, ci femeia care căută mereu distracții, încungiuată de tinerimea ușuratică, în cercul căreia eră sărbătorita „stea”. Puțin se interesă aceasta „stea” de bărbatul ei.

— Doar nu îți voi omori viața plictisându-mă lângă el, — își dicea ea. Cu un om sec și serios să trăiesc o viață întreagă? Ar fi nerodie! Sunt încungiuată cu oamenii de spirit, plini de viață, veseli... sunt admirată și sărbătorită. Ce îți lipsește din calități? Pentru ce să mă călugăresc lângă unul și acelaș bărbat?..

Altcum și-l închipuise ea pe Ghiță! Aspirațiile și pretențiile ei diferiau ca cerul de pământ, de ale lui. Ei îi plăcea societatea mare, variația, distracții peste distracții, veselia, — aici eră în element.

La anul după căsătorie, Ghiță a simțit răcită și restul iubirii ce o avusese față de Geni, nevasta-sa.

Mehanic își vedea de lucru și în ore libere sta nepretențios și abătut în odaia lui tăcută și liniștită.

Între acești păreți își croise odată în fantasmă fericirea viitorului, aici își legase dulcii iluzii de viață, aici se simțea bine.

Din odăile vecine se auzea din când în când răsul ascuțit și răsfățat al Eugeniei și îi trecea prin pept ca o săgeată veninoasă. Râsul se repetă și îl urmă un cor întreg de hohot vesel.

Fruntea lui Ghiță se întunecă și rădămându-o de brațul stâng, ședea dus pe gânduri și privia cu duioșie și nesaț un mic și modest portret, care înfățișă capul Aureliei cu fruntea mare senină, cu privirea serioasă și zimbetul înduioșetor și trist pe buze. Nici odată nu i-a părut fața Aureliei atât de frumoasă, nu i-a fost atât de sfântă ca în acele momente.

*

De la o vreme, Ghiță purtă acel portret mereu la sine, ca un talisman scump. În momentele când durerea și deseparația erumpea în peptul lui, luă portretul, îl privi lung și îl sărută cu iubire. Fruntea aceea senină, ochii aceia blânzi, cu privirile serioase, liniștite, păreau ai spune vorbe dulci, vorbe încurajatoare și mângâitoare durerii lui. — — —

Eugenia a observat schimbarea și răceala lui Ghiță, dar în ușuratică și sburdalnică ei viață nu o genă absolut. Din contra avea motiv să se folosească mai mult de libertate și își lăsă frâu mai liber pofteilor.

*

După trei ani de căsătorie, Ghiță eră iarăș singur. Eugenia dăduse în timpul acesta de o parte mai bună, de „un om bogat și convenabil“ și s'a divorțat. A îndeplinit lucrul, care și-l doria Ghiță din inimă.

Când a scăpat de nevastă, a scăpat de o mare sarcină, se simția ușurat la suflet, cu toate aceste o indispoziție perpetuă și disgustul vieții prindeau tot mai vast teren în inima lui. Se simția și de și tot mai nefericit. Un dor nebun îl persecută mereu. Voiă să întelnească pe Aurelia. Acum îi simția într'adevăr lipsa vorbelor ei dulci și blânde. Eră dornic de espreșiile ei pline de căldura dragostii sincere. Acum le-ar și prețui. Acum — târziu.

*

De când s'a căsătorit Ghiță, Aurelia locuia la sat la o rudenie a ei. Eră bolnăvicioasă și slabă, Ghiță îi scrise o scrisoare scurtă, prin care o roagă să-i concedă o întelnire. „Sunt liber“ scrise el.

*

Și iarăș ședeau față în față, stringându-și mâinile cu căldură.

— Așă-i, Ghiță, că vom fi fericiți?

— Da, dragă, vom fi fericiți.

— Și așă că tu ai să fii bun?

— Am să fii bun, dragă, am să te fac fericită, căci mi-am reafiat calea adevărată, care duce la fericire.

— Eu me încred în tine Ghiță, pentru că...

— Pentru că me iubești dragă... o știu, o simt, mi-ai dovedit-o.

— Te iubesc din inimă... acum ești al meu, Ghiță, chiar al meu...

— Al teu, dragă, numai al teu, cât timp imi va bate inima, va bate numai pentru tine și pentru fericirea ta.

— Sunt fericită, Ghiță... fericită...

O tusă sacă îi curmă vorbele.

*

La anul Ghiță veghiă la catafalcul Aureliei, cu inima strinsă de durere, cu ochii secați de lacrimi, cu corpul zdrobit de suferințe.

A gustat numai fericirea adevărată și aceea a și dispărut, nelăsând în urmă nici macar speranța mângâierii.

MARGARETA MOLDOVAN.

O aspirare cătră bucurie și speranță e o adevărată fericire; o tendință cătră tihmă și melancolie, este o miserie reală.

*

Acela care se înșală rare-orî în privința altora, se înșală foarte des în privința sa.

Vino.

Din copilăria-mi dulce revin note clare 'n gându-mi,
Când ilusiile mele, cugetarea trierându-mi,
Trec ca umbrele pierdute în miraj, în vremi eterne,
Peste care toamna vieții frunza galbenă și-o cernă.
Printre-a dorurilor valuri sboară barca-mi fără cârmă,
Sufletu-mi se 'ndoaie 'n clinuri pe-a catargurilor sirmă.
Și plutesc pe oceanul năsuințelor deșarte,
Pe când vânturile jalei umflă pânza vremii moarte.

Vin' iubito... vin' cu mine, și în barca-mi rătăcită
Ochii tei să re'ntelnească lin privirea mea trudită,
Iară focul lor să-mi spuie graiul dragostei din stele,
Arginție întrupare a ilusiilor mele.
Și pe pieptul meu plecându-ți capul tei nutrit de visuri,
Să-mi ritmezi, înmlădiind-o și 'n suspine și 'n surisuri.
A iubirei noastre blândă și șaglnică baladă
Și truditului meu suflet alinare dulce adă!

Vino... și-om pluti alături într'o barcă fără cârmă,
Dorul nostru felfii-va pe-a catargurilor sirmă.
Culegând pe-a tale buze vorbe dulci în unde clare,
Voi uită la sinu-ți chinul suferințelor amare.
Amintirie să umfle pânza albă-a vremii moarte,
Și-om pluti pe oceanul năsuințelor deșarte...
Pe când luna altor timpuri va privi înduioșată
Doi copii purtând în lume gluma lor nevinovată,

STEFAN CRUCEANU.

Alphonse Daudet.

Aventurile lui Tartar în din Tarascon

Traducere din limba franceză de Lia Măgura.

(Urmare.)

Episodul al douălea.

La turci.

I

Trecerea. — Cele cinci pozițiuni ale fesului. — Sara
dilei a treia. — Milostivire.

Aș vrea să fii un pictor, scumpii mei cititori, și încă un pictor mare. V'ăș pune atunci înaintea ochilor în capul acestui al doilea episod diferitele pozițiuni pe cari le-a luat fesul lui Tartarin din Tarascon în aceste trei zile de drum, făcute pe bordul vaporului Zouave între Franța și Algeria.

Vi l-aș arată întieiu eroic și măreț cu o aureolă pe acest cap frumos tarasconez. Vi l-aș arată apoi la plecarea din port, când valurile încep a legăna vaporul. Vi l-aș arată tremurând uimit și presimțind deja începutul boalei de mare.

Apoi în „Golful leului“, când vaporul înaintează la larg și marea devine mai agitată, v'ăș face să-l vedeți la luptă cu tempesta, ridicându-se zăpăcit pe capul eroului și ciucurile lui mare de lână albastră sbêrlindu-se în ceața și furtuna mării...

Pozițiunea a patra: șese ore sara, aproape de coastele Corsicei. Nenorocitul fes se apleacă peste parapetul vaporului, privește jalnic și sondează marea... În sfêrșit, a cincea și ultima pozițiune: în fundul unei

ÎNCEPUT GREŪ.

cabine strimpte, într'un pat care are înfățișarea unui sertar de scriu ceva diform și desolat se răstogolește gemând pe pernă. Acesta e fesul, mărețul fes de la plecare, redus acum într'o simplă bonetă de noapte și lăsându-se peste urechile unui cap bolnav . . .

Ah! dacă tarasconezii ar fi putut vedea pe marele lor Tartarin culcat în sertarul său la lumina palidă și tristă, care străbătea prin ferestrele cabinei, în mirosul neplăcut de bucătărie și de lemn umed; dacă l-ar fi auzit râgâind la fiecare mișcare a șurupului, cerând la fiecare cinci minute ceai și injurând chelnerul cu o voce slabă ca de copil, cât s'ar fi căit că l-a silit să plece . . .

Pe cuvântul meu de povestitor! sormanul turc își inspiră milă. Surprins de-odată de boală, nefericitul nu avuse puterea a-și deslega brăul algerian, nici a se scăpa de arsenalul său. Cuțitul de vânătoare cu prăselele-î mari îi spărgea pieptul, tocul revolverului îi chinuă pulpele. Și la toate astea-l cicălia și Tartarin-Sancho care nu încetă de a geme și a se certă: „Na dobitocule! . . . Ți-am spus-o eu! . . . Ah! ai vrut să mergi în Africa . . . Ei bine, na! uite Africa! . . . Cum îți place?”

Și apoi, ce eră mai neomenos eră că din fundul cabinei și gemetelor sale, nenorocitul aușia pasagerii din salon rîdînd, mîncînd, cîntînd și jucînd cărți. Societatea eră veselă și numeroasă pe bordul Zuav-ului. Ofițeri cari se înapoiau la corpurile lor, dame de la Alcazar din Marsilia, actori, un musulman bogat care se înapoia din Meca, un prinț din Muntenegru foarte mucalit, care imită pe Ravel și pe Gil Pêris . . . Nicî unul din aceștia nu avea boala de mare și-și treceau vremea bînd șampanie cu căpitanul vaporului, un „bon vivant” din Marsilia, care avea gospodărie în Algeria și în Marsilia și răspundea la numele vesel de Barbasson . . .

Tartarin din Tarascon avea necas pe toți acești miserabili. Veselia lor îi îndoia boala.

În sfîrșit, a treia zi după amiazi se făcu pe bord o mișcare extraordinară, care scoase pe eroul nostru din toropeală. Clopotul sună, aușia cismele mari ale mateloților tropînd pe vapor. „Mașina înainte! . . . Mașina înapoi!” strigă vocea răgușită a căpitanului Barbasson.

Apoi: „Mașină stăi!” O oprire bruscă, o clătinare și apoi nimic . . . Nimic decît o legănare ușoară a vaporului, la dreapta și la stînga, ca un balon în aer . . .

Această tăcere ciudată înspăimîntă pe tarasconez.

„Milostivire! ne scufundăm! . . . strigă el cu o voce teribilă și căpătîndu-și ca prin farmec puterile, sări din culcuș și se napusti cu arsenalul său sus pe vapor.

II

La arme! La arme!

Nu se scufundău, ci ajungeau. Zuav intră în schelă, o schelă frumoasă cu apa neagră și adîncă, dar tăcută și posomorită, aproape deșartă. În față, pe o colină, Algeria albă cu căsuțele de albeață mată, strînse una lângă alta și coborînd spre mare. Ca și o frînghie de rufe întinse pe povernișul Meudonului. Apoi și un cer frumos de mătase albastră, ah! atît de albastru . . .

Ilustrul Tartarin, puțin restabilit din spaima sa, privi peisagiul ascultînd cu respect pe prințul din Muntenegru, care stînd lângă el, îi numia diferitele

cartiere ale orașului, Casbah, orașul de sus, strada Bab-Azoun. Foarte bine crescut, acest prinț cunoșcea bine toată Algeria și vorbiă cu ușurință limba arabă. Tartarin își propuse să întreie bine cunoștința lui . . . De-odată vădu Tartarin un șir de mîni negre și groase agățându-se de parapetul vaporului de care sta rădîmat. Aproape îndată un cap foarte creț de negru apărî înaintea lui și înainte să fi avut cînd deschide gura, se napusti pe vapor o sută de pirați negri galbeni, pe jumătate goi, pociți grozavi. Pe acești pirați îi cunoștea Tartarin . . . Erau ei, adică ei, acești frumoși ei pe cari îi căutase atît de des pe stradele Tarasconului. În sfîrșit se hotărîseră să vie.

Întîi, uimirea îl pironi în loc, dar cînd vădu pirații repeșindu-se spre bagage și smulgînd mușamaua după ele, începînd în fine prădarea vaporului, atunci eroul se deșteptă și scoțînd cuțitul de vânătoare: „La arme! la arme!” strigă călătorilor și el întîiul năvăli asupra piraților.

„Ce e acolo? ce e? ce ai?” făcu căpitanul Barbason cară ieșia din întrepunte.

„Ah iată-te căpitane! . . . repede repede înarmează-ți oamenii.

— Și pentru ce, sînte Dumneșcule?

— Dar bine nu vești?

— Ce?

— Colo . . . înaintea dtale . . . pirații.

Căpitanul îl privi înmărmurit. În acelaș moment un drac mare negru trecu pe dinaintea lor, alergînd cu farmacia eroului în spate.

„Miserabile! . . . Așteaptă-mel . . . urlă tarasconezul și se repeși cu cuțitul întins.

Barbasson îl opri din fugă și ținîndu-l de brău îi dișe:

„Ci șești frățioare liniștit! . . . Aceștia nu-s pirați. E multă vreme de cînd nu mai sînt pirați. Aceștia sînt hamali.

— Hamali! . . .

— Ei da, hamali cari vin să ia bagagele pentru a le transporta pe uscat . . . Pune-ți dar cuțitul în teacă, dă-mi biletul dtale și mergi după acest negru; e un băiat bun care te va conduce pe uscat și, dacă dorești, chiar pînă la otel.

Tartarin dete biletul puțin cam încurcat și urmărind pe negru se scobori într'o barcă mare, care jucă pe apă lângă vapor. Toate bagagele erau deja acolo, cuferele, lădile cu arme, conservele alimentare și fiind că ocupa toată barca, nu mai fu nevoie să aștepte alți călători. Negrul sări pe cufere și se strînse ca o maimuță cu mînil pe genunchi. Un alt negru luă lopețile. Amîndoi priviau pe Tartarin rîdînd și arătîndu-și dinții lor albi.

În fundul bărcii, cu acea mîna teribilă care îngrozia pe compatrioții sei, tarasconezul pipăia neliniștit prăselele pumnalului, căci cu toate cele spuse de Barbasson nu eră decît pe jumătate liniștit despre intențiile acestor hamali cu pielea de abanos, cari semneau așa de puțin cu bravii hamali din Tarascon . . .

Cinci minute în urmă, barca sosiă la uscat și Tartarin puse piciorul pe acest chei al Barbariei unde cu trei sute de ani înapoi un galerian spaniol numit Miguel Cervantes pregătia — sub loviturile biciului algerian — un roman sublim care s'a numit Don Chișot!

(Va urmă.)

Cine poate fi ipnotizat.

De mare importanță e întrebarea, că oare cine poate fi ipnotizat. De vre-o regulă generală în privința aceasta nu ne putem ține.

Dispoziția ipnotică n'are simptome atât de obiective, încât prin constatarea acestora la vre-un individ să putem susține cu toată pozitivitatea, că îl putem sau ba ipnotiza. Întrebarea aceasta o putem foarte ușor deslega prin încercări de ipnosă.

Spre acest scop individul respectiv are să treacă prin o probă de ipnotizare. Dacă adorme, resp. ajunge în stadiul ipnotic, e mediu bun; dacă nu adoarme, rămâne în stadiul lui deștept, fără înse ca prin aceasta să-i fi fost sănătatea în vre-un mod stricăcios influențată. Unei astfel de probe se poate supune deci fără nici o frică, fără nici o urmare stricăcioasă fiecare, cine vrea să știe despre sine, că poate fi sau nu ipnotizat.

Din multe ipnotizări făcute la diferiți indiviți putem înse totuși trage niște concluzii generale:

Pentru ca să putem ipnotiza pe cineva, e neapărat de trebuință, ca respectivul să se învoiască la ipnosă, să se supună influinței ipnotizatorului și trebuie să știe să-și concentreze atenția într'o direcție. El trebuie să fie — așa zicând — predominant de persoana ipnotizatorului, căci numai astfel se va întipări până în mintea lui persoana acestuia. Nimenea nu poate fi ipnotizat în contra voinței sale. E adevărat înse și aceea, cumcă unele persoane nu se pot opune, fiind că voința lor e paralizată prin închipuirea sau frica, ce le au față de o altă voință mai tare, mai puternică.

Dintre isterici îi putem ușor ipnotiza pe aceia, cari sufer de o isterie mai ușoară (emianaesthesia sensitivo-sensorială), întru cât pe acestia îi putem foarte bine influența; pe istericii dintr'un stadiu mai grav înse foarte cu greu sau nici de cum, de oare-ce bolnavii acestia nu se ncred în nimenea, fug de oamenii, se izolează. Aproape tot din acest motiv nu ne succede ipnosa la neurastenici (bolnavi de nervi), tot asemenea la alienați. Pe cei inteligenți, cu o minte mai ageră, îi putem cu mult mai ușor ipnotiza, decât pe cei cu o pricepere mai grea, cu o minte mai timpită. Ne reușește ipnosa cu mult mai bine la femei, decât la bărbați, căci femeile de la firea lor se supun mai iute, ascultă mai bine, sunt cu o vorbă mai pasive.

În general — zice Chaalls Richet — cu ușoritate putem ipnotiza femeile mărunte, brune, cu ochi negrii, cu un păr abudent, cu sprâncene dese.

Naționalitatea și rasa sunt factori cu totul indiferenți pentru ipnotizare. Ce se atinge de etate, țin să observ, că pe băieții de trei ani nu-i putem ipnotiza, pe cei de peste 8 ani foarte cu greu, pe când etatea înaintată nu formează nici o pedică pentru provocarea ipnosei. Provocarea ipnosei depinde deci pe de o parte de la individul, carele vrem să-l ipnotizăm; pe de alta parte înse de la ipnotizator. Ipnotizator în ziua d'adă numai medic poate și-i iertat să fie. Dintre medici iarăș numai aceia, cari posed anumite însușiri speciale individuale, cari apoi îi califică de ipnotizatori adeverați. Însușirile acestea ei și le pot câștiga înse numai prin o praxă bogată și estinsă pe terenul ipnotismului; trebuie să fie deci specialiști pe terenul acesta. Ipnotizatorul trebuie să fie psiholog bun. Trebuie să știe să observe fin și să diferențieze bine toate momentele psihice. Cerința aceasta e de mare importanță pentru ipnotizator, căci numai cu ajutorul

acesteia poate să cunoască bine toată ființa celui din ipnosă, conform căreia apoi are să se acomodeze la provocarea ipnosei și sub decursul ipnosei provocate. Ipnotizatorul altcum trebuie să-i ipnotizeze pe cei culți, inteligenți și iarăș altcum pe cei cu un grad mai inferior de cultură, altcum bărbații și altcum femeile. Cu o vorbă, trebuie să știe să individualizeze pe cât se poate de bine metoda de ipnotizare. Trebuie să țină cont mai departe și de împregiurarea aceea, cumcă sunt indiviți mai sugestibili, cu o fantasmă mai bogată, cari îi putem mai ușor influența, căci primesc mai ușor păreri altora.

Pe aceștia îi putem ipnotiza cu siguranță prin sugerări verbale. Sunt pe de altă parte iarăș indiviți, cărora le place tot să critice, cărora metoda de a pute ipnotiza pe cineva numai cu vorbe, le pare ridiculă, imposibilă. La aceștia ipnotizatorul pentru de a provoca ipnosa, trebuie ca pe lângă sugerarea verbală să se folosească și de o altă procedură. Ipnotizatorul trebuie să recurgă la folosirea astorfel de instrumente, cărora cel din ipnosă le atribuie vre-o putere, vre-o influență deosebită. În privința aceasta s'au dovedit prin experiență cu efect în rândul dinții magnetul, carele sau să-l punem pe fruntea individului respectiv sau să-l dăm în mâna acestuia; în rândul al doilea aplicarea „curentului galvanic“ peste cap. Toată procedura aceasta potențează autosugestia celui din ipnosă și deci grăbește intrarea stadiului ipnotic. Un moment de mare importanță pentru ipnotizator e împregiurarea, că oare știe să-l pregătească pe individul respectiv pentru ipnosă sau nu?

De oare-ce provocarea ipnosei succede numai atunci, dacă și cel din ipnosă contribuie la provocarea ei, e evident că acesta trebuie să știe, de ce are să se țină, ce are să facă pentru ca să ajungă în stadiul ipnotic. Din acest motiv ipnotizatorul trebuie să-i descrie pe scurt, limpede și într'un mod convingător, cum ajunge în stadiul ipnotic acomodându-se întotdeauna gradului de cultură a individului respectiv. Vocea ipnotizatorului trebuie să fie în unele cazuri mai convingătoare, în altele mai poruncitoare; în general are să fie moale, liniștită, ca și prin aceasta să provoace iluziunea somnului.

Să ipnotizăm întotdeauna în odăi mai întunecoase, căci și împregiurarea aceasta contribuie la provocarea autosugestiei. Indiviții respectivi nu-i iertat să bea înainte de ipnosă alcool sau cafea. Ipnosa reușește mai bine o oră sau 2 după mâncare.

Din toate acestea reiasă, cumcă provocarea ipnosei e grea. Numai unui medic, care se ocupă de un timp mai îndelungat sistematic cu ipnotizarea și n care prin urmare sunt intrupate toate însușirile de căpetenie mai sus înșirate — numai unui astfel de medic îi succede ipnosa. În urma urmelor fiecare poate să facă încercări, căci doară sunt nevinovate, dar nu se vor alege cu nimica.

Fie mediile orî și cât de bune, fie indiviții orî și cât de sugestibili, tot nu-i va pute ipnotiza, căci îi lipsesc însușirile de mai sus.

Drd CORIOLAN NEDELCU.

Cine nu face nimic, nu prețuește nimic; un asin care muncește e un rege pe lângă omul leș.

*

Darurile firești, chiar cele mai rare, nu sunt de ajuns. Trebuie să le cultivi și să le dezvolti muncind.

SALON.

Cronică literară.

— Traducerile dluî T. V. Păcăţianu. Stuart Mill: „On Liberty“. Libertatea opiniei. Intoleranţa socială. Despotismul usului. Caracter. —

Iată o muncă serioasă a unui publicist român!

Bărbat devotat intereselor neamului, dl Teodor V. Păcăţianu munceşte deja de ani mulţi, dar cu modestie şi fără a se afişa, în ziarele noastre de dincoace. Prin tonul bărbătesc, prin gândirea aleasă cu care întotdeauna s-a spus părerea sa, menite a contribui la înaintarea noastră culturală şi politică, s-a asigurat simpatiile noastre. Felul cum munceşte dl Păcăţianu, ne dovedeşte că mai avem şi jiarisţi, cari îşi dau perfect sama de importanţa misiunii lor ca luminătorii *par excellence* ai poporului; cari ved, că nu prin superficialităţii dictate de impresia momentului, nici prin o simplă fraseologie saŭ beţie de cuvinte se diriază gazetele naţionale, ci prin trudă mare, prin studii temeinice şi sistematice.

Activitatea unui asemenea muncitor intelectual trebuie relevată, trebuie recunoscută, tocmai pentru a-l deosebi de acel cârd de oameni şi rei şi superficiali, cari nu vor şi nu pot fi altcum precum sânt.

Cât de deamnă de atenţiunea noastră este activitatea dluî Păcăţianu, o vedem şi din cele trei magistrale traduceri ce ne-a dat în scurtul interval de câteva luni. „Lupta pentru drept“ şi „Scopul în drept“, renumitele opere din domeniul filosofiei dreptului, ale lui Rudolf Ihering, au apărut în traducere pe la sfârşitul anului expirat, iar acum de curând celebrul essay al lui John Stuart Mill „Libertatea“, — toate trei în propria ediţiune şi cu cheltuielile traducătorului. Şi sânt din cale afară mari asemenea cheltuieli pentru budgetul modest al unui jiarist român! În vederea scopului înalt înse, traducătorul n'a hesitat a aduce şi jertfe materiale, în legitima aşteptare, ca publicul să-şi arete recunoştinţa, interesându-se de aceste produse spirituale ale marilor gânditori ai omenirii, de aceste precepte de importanţă actuală pentru poporul nostru.

Şi ce poate fi mai util pentru un popor în situaţia noastră, decât a-i deşteptă şi întări conştiinţa de drept, a-i arată principiile cari îi asigură demnitatea şi libertatea deseversită? Ce poate fi mai necesar ca popularizarea acestor principii, când e vorba ca un popor să nu se conducă numai de instinct, saŭ ca să-î dicem altfel: de geniul ocrotitor, ci şi de — raţiune?

Trebuie să mărturisim că spre acest scop dl Păcăţianu a ştiut cu multă iscusinţă să aleagă operele potrivite din vastul câmp al literaturilor străine. Şi trebuie să constatăm că a ştiut învinge dificultăţile ce se ivesc la asemenea traduceri. Cu toate că ne lipseşte o terminologie precisă pe terenul filosofiei şi a jurisprudenţei, traducătorul a ştiut să interpreteze cât se poate de exact chestiunile cele mai abstracte, silogismele cele mai complicate.

Vedând zelul şi conştiinţiositatea cu care dl Păcăţianu munceşte în direcţia acesta, putem nădăjdui, că nu se va opri la aceste trei traduceri. Ar fi consult ca dsa, acuirindu-şi poate încă câteva pene ajutoare, să întemeieze o publicaţie periodică, dând obstei române şi mai ales causei românismului, din restimp în restimp, câte o traducere de felul celor trei de până acum. Îi dorim din inimă succes şi credem că nici publicul nostru nu va întârziă a-î da spriginul meritat.

Cea din urmă traducere a dluî Păcăţianu este — cum amintirăm mai sus — „On Liberty“, opera aceuia dintre principii cugetării omenesci, căruia în primul rând i se cuvine epitetul de *Allesse Serenissime*, — cum îl numeşte un critic german.

În această monumentală lucrare John Stuart Mill stabileşte raporturile între individ şi societate, fixând marginile drepturilor societăţii asupra individului şi dând acestuia cea mai complectă libertate de gândire, de exprimarea opiniei şi de acţiune.

Opera aceasta înse a vedut lumina zilei deja la anul 1859 şi de-atunci încoace ideile cuprinse într'nsa au devenit în mare parte proprietate comună, în unele ţeri mai civilizate realizându-se pe de-a întregul, iar în altele fiind chiar insuficiente pentru cerinţele actuale.

Deja la 1879, adecă numai 20 de ani după apariţia „Libertăţii“ lui Mill, într'o cuvântare ţinută în Birmingham, Max Müller se exprimă asupra acelor idei în modul următor:

„Me îndoiesc mult, că s'ar mai găsi astăzi filosofi iliberali saŭ politicieni conservativi, cari să combată principiile susţinute cu atata căldură în „Libertatea“ lui Stuart Mill. Ceea ce cere Mill este prea puţin şi prea modest pentru urechile noastre. În general tot ce spune Mill se resumă în ideia, că individul nu este responsabil societăţii pentru faptele sale, întru cât acele nu păgubesc interesele altuia. Mai există cineva, care să reducă libertatea individuală la o măsură mai mică?“ . . .

Astfel opină Müller deja acum 20 de ani, iar de-atunci încoace principiul de libertate s'a largit considerabil. Exigenţele au crescut în măsura conştiinţei individuale şi a progresului general. Libertatea pressei a făcut în multe părţi, ca opinia să fie adeseori mai liberă, precum o cerea Mill. Iar libertatea naţională, — chestiune de care Mill nu face amintire nici cu o iotă — e un ideal mai mareş şi mai puternic decât cel apêrat de Stuart Mill. Acţiunile mari ale unui popor astăzi nu se pot determina numai prin principii de libertate individuală. Ele pot fi înse basa elementară la asemenea acţiuni.

Cu toate aceste, teoriile lui Mill pentru noi sânt încă actuale. Căci noi din nefericire în cele sociale trăim cel puţin cu 50 de ani îndêrêtul altor popoare, iar în cele ale libertăţii individuale cu vre-o 200 de ani îndêrêtul lui Mill, cam pe timpul lui Hobbes, care şi el admitea libertatea opiniei, numai să nu-î dai expresie . . . E ştiut doar că nici pe timpul închisişiiunei nu eră oprit să ai opinii proprii, numai să nu le dai rost prin tipar saŭ grai viu.

Astfel putem în dragă voie să cetim teoriile lui Mill, ba nu ni-ar strică, dacă ne-am formă chiar un mic catechis din acele.

Ceea ce în primul rând trebuie să ne preocupe, sânt teoriile privitoare la libertatea opiniei.

Facultatea judecăţii s'a dat omului ca să se fo-

losească de ea, — ȳice Mill. Trebuie deci ca fiecare s\u0103-și exprime liber ideile și convingerile. Vederile noastre s\u0103 ni le consider\u0103m de adev\u0119rate, pentru c\u0103 ele s\u0103nt conduc\u0123torul propriei noastre ac\u0123iuni. E o lașitate a nu te conduce dup\u0103 vederile tale și a-ți fi team\u0103 s\u0103 le comunic\u0123i și lumii. Numai prin opinii proprii se nasc m\u0103rimile individuale . . .

În acelaș timp Mill ne dovedeșce necesitatea liberei discu\u0123iuni asupra tuturor opiniilor. F\u0103r\u0103 a fi discutate, opiniile noastre s\u0103nt o dogm\u0103 moart\u0103. F\u0103r\u0103 a st\u0119rni cu ele interes, f\u0103r\u0103 ca prietini\u0123i s\u0103 se însufleășc\u0103 de ele, iar dușmani\u0123i s\u0103 sar\u0103 ca mușca\u0123i de șerpe, opiniile noastre n\u0103\u0103 valoare, o critic\u0103 deci se impune. În critica aceasta inse s\u0103 urm\u0103m totdeauna firmele noastre convingeri. S\u0103 nu ne conducem de considera\u0123ii utilitariste, nici personale sau de rudenii, — un principiu monstruos, ce s'a admis la noi acum de cur\u0119nd. Abera\u0123iunile fiec\u0103ruia se vor ved\u0119 mai l\u0103murit din o continu\u0103 ciocnire de idei.

Un dușman încarnat al opiniei libere este societatea, care exerciaz\u0103 o meschin\u0103 tir\u0103nie asupra individului, voind \u0103i in\u0103buși convingerile. Societatea își aroag\u0103 dreptul de control asupra convingerilor individuale. Mill inse arat\u0103, c\u0103 „dac\u0103 întreaga omenire, minus unul, ar fi de aceeaș opinie, iar acest unul de p\u0103rere contrar\u0103, — întreaga omenire n\u0103r fi îndrept\u0103\u0123it\u0103 a reduce pe acest unul la t\u0103cere“ . . . Intoleran\u0123a societ\u0103\u0123ii de ast\u0103\u0123i inse sileșce pe oameni s\u0103-și ascund\u0103 convingerile și s\u0103 renun\u0123e la str\u0103duin\u0123a de-a le r\u0119sp\u0103ndi. Astfel se cultiv\u0103 demoralizarea și se z\u0103d\u0103rniceșce dezvoltarea caracterului. Principiul libert\u0103\u0123ii inse pretinde ca semenii nostri s\u0103 nu ne impedece în a ne exprima afec\u0123iunea sau aversiunea noastr\u0103 în ori ce chestiune, fie p\u0103rerile noastre ori c\u0103t de nedrepte și de false din punctul de vedere al societ\u0103\u0123ii. Cu c\u0103t mai interesan\u0123i s\u0103nt semenii nostri, cu at\u0103t mai mult își tradeaz\u0103 lipsa lor de judecat\u0103 și o rein\u0123\u0103 a inimei.

Adev\u0119rat e, c\u0103 dac\u0103 am sta s\u0103 judec\u0103m cultura societ\u0103\u0123ii noastre dup\u0103 gradul ei de toleran\u0123\u0103, am ajunge la întrist\u0103toare conclu\u0123iuni.

Într'o alt\u0103 parte a scrierii sale Mill relev\u0103 o chestiune pentru noi tot at\u0103t de important\u0103 ca cele ar\u0103tate.

Tot ceea ce propag\u0103 individualitatea este despotism, — ȳice Mill. Un astfel de drept este și usul. Libertatea individual\u0103 sufer\u0103 gre\u0163 sub povara acestuia.

Usul prefaze via\u0123a omului într'un mecanism, care îi suprim\u0103 dezvoltarea ori c\u0103rei afec\u0123iuni și impuls. Usul, sau regulele fixe de via\u0123\u0103, cari a le accept\u0103 ești silit de c\u0103tr\u0103 societate, s\u0103nt dușmanul talentului, al spiritului de progres și de reform\u0103. Usului se supun to\u0123i aceia, c\u0103rora le lipseșce conșciin\u0123a valorii proprii și s\u0103nt absolut incapabili a fi originali.

La noi fireșce c\u0103 e mare majoritatea acestor oameni-mașin\u0103. Domnia mediocrit\u0103\u0123ii la noi, — c\u0103ci to\u0123i cei de sub scl\u0103via usului s\u0103nt mediocri — e incontestabil\u0103. Sub o asemenea domnie nu e mirare c\u0103 n\u0103vem firi originale. „Oamenii mediocri — continu\u0103 Mill — nu numai c\u0103 \u0103u o inteligen\u0123\u0103 m\u0103rginit\u0103, ci \u0103u și inclina\u0123iuni m\u0103rginite. Dorin\u0123ele lor nu s\u0103nt destul de tari, pentru a-i face s\u0103 se incline spre ceva extraordinar, și de aceea ei nici nu pot în\u0123elege, cum de cineva are poft\u0103 de aș\u0103 ceva. În consecin\u0123\u0103 consider\u0103 pe to\u0123i acestia (adec\u0103: firile originale) de neînfr\u0119na\u0123i și înd\u0119r\u0119t\u0119nici, la cari ei s\u0103nt obicinui\u0123i s\u0103 priveasc\u0103 cu dispre\u0123“ . . .

În firul acestor idei, vorbind despre lipsa de originalitate și de judecat\u0103 proprie, Mill constat\u0103 și lipsa de caracter.

Dup\u0103 Stuart Mill, caracter are acel om, care își are dorin\u0123ele și impuisurile sale proprii, care e expresia naturii sale proprii. Cel ce nu poate ȳice, c\u0103 dorin\u0123ele și impulsurile sale s\u0103nt cu adev\u0119rat ale sale proprii, n'are caracter, aș\u0103 cum n'are nici mașina de abur\u0123i.

Dac\u0103 aceste impulsuri — ȳice Mill — nu numai c\u0103 s\u0103nt ale sale proprii, ci mai sta\u0123i și sub st\u0103p\u0103nirea unei voin\u0123e tari, se ȳice c\u0103 omul are un caracter energetic.

În în\u0123elesul acestora n'are caracter societatea roab\u0103 usului; n'are caracter iesuitul multicolor; n'are caracter nici un individ ce nu-și șci afirm\u0103 libertatea și independen\u0123a sa. O, e incomensurabil numarul „mașinilor de abur\u0123i“ de cari vorbeșce Mill . . .

Și în feiul acesta am put\u0119 continu\u0103 cu expunerea ideilor lui Stuart Mill, cum am amintit: pentru noi at\u0103t de actuale. Sper\u0103m inse c\u0103 ajunge, pentru a deștept\u0103 interesul cetitorilor, de-a-ș procura \u0119nșii cartea (în traducerea dlu\u0123i P\u0103c\u0103\u0123ianu) și a o ceti cu cea mai mare aten\u0123iune.

IL. CH.

Început gre\u0163.

— La ilustra\u0123ia din nr. acesta. —

Tot începutul este gre\u0163, mai cu seam\u0103 inv\u0119șarea patinatului, c\u0103ci ghia\u0123a e lucie și foarte alunecoas\u0103, c\u0103derea este inevitabil\u0103. Inse, pe c\u0103t de primejdios, sportul acesta este întocmai at\u0103t de pl\u0103cut; de aceea nu ne putem mir\u0103, c\u0103 este cultivat cu at\u0103ta c\u0103ldur\u0103, c\u0103 to\u0123i vor s\u0103 patineze, cu toate c\u0103 începutul e gre\u0163.

LITERATUR\u0103.

Academia Rom\u0103n\u0103 a \u0123inut vineri la 5/17 februarie ședin\u0123\u0103 public\u0103. S'a\u0163 f\u0103cut urm\u0103toarele lectur\u0123i: Dl dr. V. Babeș: Comunic\u0103ri asupra unor antiseptice inofensive; dl N. Iorga: Comunic\u0103ri asupra cercet\u0103rilor istorice f\u0103cute de dsa la Brașov privitoare la *a*, Socolile Brașovului de la 1550—1714; *b*, Partea istoric\u0103 inedit\u0103 din marea lucrare a lui Sulzer; *c*, Mai multe cronice și biografii inedite relative la istoria noastr\u0103 în secolul XVII.

Premiile Academiei Rom\u0103ne. În sesiunea general\u0103 din 1903 Academia Rom\u0103n\u0103 va decerne: premiul Adamachi, celei mai bune lucr\u0103ri scrise în limba rom\u0103n\u0103 asupra urm\u0103torului subiect: „Alcoolismul în Rom\u0103nia“; premiul Neuschotz, celei mai bune lucr\u0103ri scrise în limba rom\u0103n\u0103 asupra urm\u0103torului subiect: „Epunerea finan\u0123elor statului rom\u0103n de la 1859 p\u0103n\u0103 la 1902, cu o introducere asupra finan\u0123elor domniilor regulamentare“. — În sesiunea general\u0103 din 1906: premiul princesa Alina Știrbei, pentru cea mai bun\u0103 scriere în limba rom\u0103n\u0103 despre: „Istoria Rom\u0103niei de la fundarea Daciei p\u0103n\u0103 la finele secolului present, pentru usul și înt\u0103rirea sim\u0123\u0119mintelor patriotice ale tuturor cet\u0103\u0123enilor“. — În sesiunea general\u0103 din 1910, premiul Alina Știrbei, pentru cea mai bun\u0103 carte de lectur\u0103 pentru școalele secundare.

Românii din Transilvania la 1733. A eşit de sub tipar: „Conscripția episcopului Ioan In. Klein de Sadu“ publicată după manuscriptul aflător în Museul Bru-chental din Sibiiu, de Nicolau Togan, preot și catechet român gr. cat., bibliotecar al Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român. Faptul că aceasta conscripție este întăia statistică făcută în Ardeal de Români și având în vedere numai pe Români, îi dă o însemnătate mare. Episcopul Klein a făcut conscripția la cererea comisiunii exmisă de împăratul Carol VI la Sibiiu prin mandatul seü din 11 decembrie 1732, care mandat a fost rezultatul a 24 de petițiunii ale episcopului numit privitoare la realizarea privilegiilor și promisiunilor făcute Românilor cu ocasiunea unirii bisericești.

Memoria mitropolitului Miron Romanul. A apărut de curând „Archiepiscopul și mitropolitul dr. Miron Romanul“ date adunate și edate de Ilie Dinurseni. Volumașul publică în frunte portretul reposatului arhiepiscop și mitropolit. Apoi urmează biografia, boala, moartea și înmormântarea, reproducându-se toate depeșele de condolență.

Foaia Scolastică, organul Reuniunii învățătorilor din archidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, a apărut redactată de un comitet, redactor responsabil e dl Ioan F. Negruț. Apare de doue ori pe lună!

TEATRU.

Dșoara Agata Bârsescu a jucat în săptămâna trecută la Sibiiu cu cel mai mare succes; de acolo s'a dus la Brașov, unde asemenea a fost întâmpinată cu multă însuflețire. Din Brașov se va întoarce iarăș la Sibiiu pentru serbarea ce se dă ađi vineri în onoarea sa, apoi se va duce la Viena, unde este angajată.

Revista teatrală a dlui Caragiale, jucată de curând în Teatrul Național din București sub titlul „100 de ani“ n'a fost la nivelul așteptat. „Drapelul“ scrie: Revista „100 de ani“ este o înșirare istorică a faptelor petrecute în țara noastră de la începutul secolului și până ađi. Publicul, care se aștepta să vadă scânteietoarea pană a dlui Caragiale, a fost de la început decepționat. Puternicul talent al autorului a fost redus la o compilare silită, grăbită a celor ce au scris alții. Aproape nimic original care să ne redea pe neîntrecutul nostru scriitor dramatic. Afară de aceasta enumerarea faptelor petrecute în țara noastră păcătuiește și din punctul de vedere istoric. Dl Caragiale n'a voit să ne spue nimic în revista dsale istorică despre desrobirea țiganilor, improprietărirea țeranilor, domnia lui Cuza, sufietul Unirei Principatelor, cel mai mare act în istoria neamului nostru, secularizarea mănăstirilor, severșită de acest mare domn pentru care compilatorul nu găsește un cuvânt măcar de spus. Dar V. Boerescu, M. Kogălniceanu n'au avut nici un rol în istoria noastră națională? Nici despre aceștia nu ne spune nimic autorul. Sunt fapte peste cari nu poți trece când vreți să faci o înșirare istorică a evenimentelor petrecute. Și când treci peste ele, însemnează că ai fost animat cu totul de alte intenții decât aceea de a face o revistă istorică. Ca să ne arate cum eră teatrul român înainte de 1848, autorul ne dă piesa „Franțuzilele“ de C. Facca; iar din vremea răsboiului Independenței ne dă „La Turnu Măgurele“ de V. Alexandri. Lumea se aștepta și aci să vadă o schiță a

dlui Caragiale, dar s'a înșelat. De aceea publicul a aplaudat foarte călduros pe autorii acestor doue opere, și a primit rece înregistrarea făcută de talentul nostru scriitor, care pentru data aceasta și-a ascuns tot talentul și toată dorința de musică. Apoteosa care simbolizează „Viitorul României“, e singurul tablou care a impresionat și a încălđit publicul. Dar cu atâta nu putem spune că avem o revistă istorică așa cum fiecare se aștepta să o vadă.

Premiu pentru o feerie. Direcțiunea generală a Teatrului Național din București dorind a montă pentru stagiunea viitoare o feerie cu un subiect tras din basmele și legendele naționale, destină un premiu de 2000 lei pentru autorul care îi va prezentă piesa cea mai nemerită în acest gen. Manuscriptele se vor primi la direcțiune până la finele lunei aprilie viitor pentru ca să se poată montă piesa aleasă cu toată îngirigirea necesară în timpul vacanțelor.

Producțiune teatrală în Poiana Sibiiului. Elevii școalei din Poiana, comitatul Sibiiu, au ținut în duminica trecută o producțiune teatrală, care s'a început cu „Prolog“ de Iosif Vulcan și s'a încheiat cu „Barbu lăutarul“ monolog de V. Alexandri. S'a jucat și piesa „Nobila cerșitoare“ tot de V. Alexandri, s'a declamat o anecdotă de Speranția. După producțiune a urmat dans.

Reprezentăție teatrală în Orăștie. Cetim în „Revista Orăștiei“ că sâmbătă la 4 martie n., inteli-gința română de acolo va da în sala otelului Széchenyi o reprezentăție teatrală. Se va jucă: „Prima rochie lungă“ monolog de Iosif Vulcan și „Întocmai“ comedie franceză, tradusă de Zotti Hodoș. În sfârșit va fi un tablou viu.

Producțiune teatrală în Oravița-română. Corul vocal gr. cat. din Oravița-română va arangia duminică în 26 februarie n. concert de coruri, după care se va represintă „Chirița în provincie“ comedie cu cântece în 2 acte de V. Alexandri.

MUSICĂ.

Dna Darclée în Italia. Renumita cantatrice română, dna Darclée reportează acum succese strălucite în teatrul Scala din Milano. Toate diarele ce ne-au sosit din Italia, sunt pline de eogiuri adresate artei, care de unăđi a cântat în opera „Hughenoții“.

Concertul din Șetin, în comitatul Cenad, la 12 februarie, arangiat de învățătorul Alexandru Tira, a reușit foarte bine. Iar reprezentăția teatrală, o raritate în părțile acelea, a produs multă veselie. A fost interesant un duet, cântat de învățătorul gr. c. Alexandru Tira, cu învățătorul gr. or. Romul Teucean. Mare impresiune au făcut și jocurile Călușerul și Bătuta. Apoi a urmat dansul, la care au luat parte 80 de părechii.

Concert la Hunedoara. Corul vocal al bisericeii române gr. or., susținut de Reuniunea femeilor române gr. or. din Hunedoara, arangează acolo sâmbătă la 4 martie n. un concert, în care se vor cântă compoziții de Dima, Vidu, Musicescu și Popovic. După concert urmează dans.

Piese musicale noue. Dl Guilelm Șorban a scos la lumină următoarele compoziții noue ale sale: „Mai am un singur dor“ cuvinte de Eminescu, pentru voce și piano; „Peste vârfuri trece luna“ cuvinte de Eminescu, cor bărbătesc; „De-aș avé“ cuvinte de Eminescu, cor bărbătesc; „Prosit“ polca française și „Sârba chinezilor“, aceste din urmă pentru pian.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Întărirea alegerii de mitropolit din Sibiiu. Majestatea Sa monarcul a aprobat și întărit alegerea Pr. SSale părintelui episcop din Arad Ioan Mețianu de arhiepiscop și mitropolit al Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania. În urmarea acesteia, congresul electoral se va întruni de nou și luând act de înalta hotărîre, se vor face dispoziții pentru instalarea noului cap al bisericii gr. or. române.

Un document nou — de mult cunoscut. Dl Damaschin Medrea, învățator în Căpruța, comitatul Arad, scrie în „Biserica și Școala” că a descoperit în arhiva parohială din Ilteu o circulară a episcopului Pavel Avacumovici, trimisă protopopilor din diecesa Aradului cu ocasiunea deschiderii preparandiei din Arad în 1812 și fiind aceasta un document important, o și publică în aceeași foaie. Negreșit, documentul este important, înse a fost deja publicat de redactorul revistei noastre, în colecțiunea de documente alăturate la discursul seü de recepțiune ținut în Academia Română în ședința solemnă din 29 martie 1892. (Veđi: „Dimitrie Cichindeal, discurs de recepțiune de Iosif Vulcan etc. extras din Analele Academiei Române, București 1893, pag. 70.) Tot acolo se află (pag. 68) și Intimatul Locotenenței din Buda, precum și „Cuvântul” (pag. 72) provocat de acel intimat și menit a se ceti în biserici în ziua deschiderii preparandiei. Deci rugăm redacția foii „Biserica și Școala”, precum și pe colegii nostri de la „Gazeta Transilvaniei” și „Telegraful Român” cari au luat notiță de descoperirea dlui Medrea, să binevoiască a publica și rectificarea aceasta.

C E E N O U.

Hymen. Dl Victor Fincu din Deda și dșoar^a Irina Zehan din Diecio-Stmartin se vor cunună la 5 martie n. în D. St. Martin. — Dl George Spătăcean, învățator și dșoara Anuța Pop, se vor cunună la 26 februarie în Benic. — Dl George Stoicescu, moșier din Albești, în România, s'a logodit cu dșoara Elena Nastasi, fiica dlui profesor Lazar Nastasi, de la școlile medii din Brașov. — Dl Cornel Muste, absolvent de teologie, s'a fidașat cu dșoara Zamfira Bidian în Sava. — Dl Ioan Giurgiu din Orlat și dșoara Ana I. Popoviciu din Aciliu s'au fidașat. — Dl Octavian Manu, învățator în Fărăgău, s'a logodit cu dșoara Sofia Covaciü din Milășel.

Petrecerea României June. Societatea academică socială-literară „România Jună” va arangia în 4 martie petrecere cu dans sub protectoratul consiliarului intim Nicolae Di mba, în sala festivă din Hotel Continental. Comitetul: Presid. de onoare: prof. Nicolae Teclu. Comitetul de dame: dșoarele Miti Altmann, Regina Blum, Cilly Brodsky, Ecaterina Cimponeriu, Elsa Diamandy, Hilda Harpf, Ana Hașca, Elsa de Heldenberg, Aglaia Lupu, Natalia Otto, Adelina Piso, Olga Popovici, Elena Safrano, Irina Teclu, Emma Truxes, Gina Truxes, Mary Witte. Comitetul de domni: Preșident: Marius Sturza, vice-preșident: Aurelian Țurcan, secretari: Mihaï Popovici, Bogdan cav. de Pruncul, cassar: Nicu Dracinschi. Nicu Bacinschi, Gavriil Barbul de Bucium, Adrian Bodnărescu, dr. Isidor Bodea, Octavian Coca, Alexandru Crăciunescu, Corneliu Crăciunescu, dr. Octavian Gheorghian, dr. Nico Hacman,

dr. Victor Hnidey, Ricard Lincu, Constantin Mândrilă, Eugen Muntean, Traian Pășcujiu, Titu Pertia, dr. Alexandru Popa, dr. Lazar Popovici, Orest Procopovici, Octavian Proștean, dr. Victor Roșca, Aurel de Sanciali, Traian de Sanciali, Ilariu Sassu, Eugen Simionovici, Guilelm Șorban, Dimitrie Țurcan, dr. Nicu Țurcan, Alexandru de Vaida-Voevod, Mihaï Voloșencu. Venitul curat e destinat fondului societății „România Jună” spre înființarea unui alumneü.

Proces de presă în Oradea-mare. Mercuri s'a pertractat la tribunalul cu jurați din Oradea-mare al doile proces de presă intentat diarului „Tribuna Poporului” pentru un articol publicat în aprilile anul trecut în cauza defraudărilor. Răspunderea pentru articol publicat a primit-o dl Emanuil Maglaș, colaboratorul numitului diar; iar apărătorul a fost dl dr. Aurel Lazar avocat în Oradea-mare. Jurații au pronușat un verdict unanim de condamnare, după care tribunalul l-a judecat la închisoare de doue luni și amendă de 10 fl. Condamnatul a insinuat nulitate și pe garanșă a fost lăsat liber.

Schimbare ministerială în Ungaria. După înverșunate lupte parlamentare, de aproape trei luni, cabinetul Bánfy ș-a dat dimisiunea; cu formarea noului minister a fost însărcinat deputatul Széll Kálmán, care a fost odată ministru de finanțe sub Tisza Kálmán. Ministeriul nou se va compune din câșiva membri ai actualului cabinet și din alșii, la sfărșitul săptămânei curente.

Schimbare prezidențială în Franța. Felix Faure, președintele Republicei franceze, lovit de apoplexie, a murit în săptămâna trecută; la trei zile după moartea lui, s'a ales președinte nou Loubet, președinte al senatului.

Bibliotecă ambulante la Năsăud. Aflăm din „Gazeta Transilvaniei” că comitetul despărțământului năsăudean al Asociașunii a hotărșit să înfiinșeze și el pentru poporul român de pe teritoriul aceluï despărțământ, bibliotecă populare după sistemul bibliotecelor ambulante. În scopul acesta a votat 120 fl. și a și comandat la Brașov doue bibliotecă după modelul bibliotecelor de acolo. Ar fi de dorit ca în toate părșile să se înfiinșeze astfel de bibliotecă.

Expulsări din România. Săptămânile trecute s'au ivit printre țărani din România niște tulburări socialiste. Guvernul a expulsat din țară, în urmarea acesteia, pe cei bănuși cu așșțarea. Printre acestia locul de frunte îl are Isac Rubinstein dis și Sache Petreanu, administrator și conproprietar al „Adevărului”. Când s'a urcat în vagon, vëndătorii de diare au început să-l huiduiască; polișia i-a imprășciat înse numai decăt. Când trenul se puse în mișcare, ochii lui Rubinstein-Petreanu se umplură de lacrimi.

Au murit: Mihail Orbonaș de Vajda-Hunyad, avocat, mare proprietar în Sas-Reghin, la 18 februarie, în etate de 63 ani; — Ioan Paraschiv, subjude r. în pensiune, în Sebeșul-săsesc, la 3/15 februarie, în etate de 64 ani; — Constantin Martinovici, preot în Topoloveș, la 6/18 februarie, în etate de 83 ani; — Eliseü Mezei Câmpeanu, absolvent de teologie și student în filosofie, la Brașov; reposatul a fost un tiner zelos, care ne-a trimis și noue mai cu seamă poesiș populare, din care am și publicat.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1898.

Cluj—Oradea-Mare—Budapesta.					Budapesta—Oradea-Mare—Cluj.								
	pleacă	Accel.		Person.		Mixt.		pleacă	Accel.		Person.		Mixt.
Cluj		11 01	5 28	7	6 12	—	Budapesta		9 15	2 15	5 45	8 30	—
Huedin	”	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagy-Káta	”	10 20	3 25	7 54	10 16	—
Ciucea	”	12 52	7 09	9 19	8 32	4 40	Szolnok	”	11 19	4 23	9 27	11 31	—
Bucea	”	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	”	12 55	5 55	11 53	2	5
Bratca	”	—	—	9 50	9 10	5 38	Bárand	”	—	—	12 07	2 12	5 17
Vad	”	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp	”	—	—	12 24	2 27	5 38
Aleşd	”	†1 48	†7 59	10 25	9 48	6 42	Berettyó-Ujfalú	”	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04
Teleagd	”	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	”	—	—	1	3	6 21
F.-Oşorheiü	”	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	”	—	—	1 14	3 12	6 37
Velenţa	”	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	”	—	—	1 28	3 25	6 56
Oradea-Mare <small>soseşce</small>		2 30	8 38	11 17	10 44	8	Bihar-Püspöki	”	—	—	1 36	3 32	7 08
Oradea-Mare <small>pleacă</small>		2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Oradea-Mare <small>soseşce</small>		2 11	7 07	1 48	3 42	7 22
Bihar-Püspöki	”	—	8 51	11 42	11 15	2 37	Oradea-Mare <small>pleacă</small>		2 18	7 14	2 06	3 58	1 22
Bors	”	—	—	11 50	11 22	2 48	Velenţa	”	2 25	—	2 30	4 05	1 31
M.-Keresztes	”	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Oşorheiü	”	—	—	2 41	4 16	1 46
M.-Peterd	”	—	—	12 15	11 50	3 38	Teleagd	”	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19
Berettyó-Ujfalú	”	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Aleşd	”	†3 04	†7 56	3 21	4 56	2 50
Sáp	”	—	—	12 47	12 28	4 49	Vad	”	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32
Bárand	”	—	—	1 01	12 42	5 15	Bratca	”	—	—	4 06	5 43	4 08
P.-Ladány	”	3 56	10 03	1 34	1 19	5 31	Bucea	”	—	8 51	4 27	6 04	4 36
Szolnok	”	5 32	11 44	3 35	2 37	—	Ciucea	”	4 16	9 07	4 58	6 31	5 03
Nagy-Káta	”	6 34	12 41	4 45	5	—	Huedin	”	4 52	9 37	5 32	7 16	—
Budapesta <small>soseşce</small>		7 50	1 50	6 20	7	—	Cluj <small>soseşce</small>		5 55	10 37	6 39	8 33	—

Oradea-mare, — Beinş, — Vaşcou.				
	pleacă	Person.		Mixt.
Oradea-mare		3	50	2 40
Felix	”	4	32	3 13
Cordău	”	4	50	3 27
Drăgeşci	”	6	30	4 45
Ceica	”	6	50	†5 00
Sombaşag-Rogoz	”	7	46	5 47
Hollod	”	7	58	5 58
Ginta	”	8	12	6 11
Şoim	”	8	38	6 36
Borz	”	†8	53	†6 50
B.-Ujlak	”	9	05	7 01
Şoncoiuş	”	†9	18	†7 13
Beinş	”	10	04	7 47
Sudrici	”	10	27	8 09
Lunca-Băiţa	”	10	58	†8 21
Vaşcou <small>soseşce</small>		11	12	8 40

Vaşcou, — Beinş, — Oradea-Mare.				
	pleacă	Person.		Mixt.
Vaşcou		4	30	2 30
Lunca-Băiţa	”	†4	42	†2 43
Sudrici	”	5	09	3 12
Beinş	”	5	37	3 52
Şoncoiuş	”	†5	58	†4 15
B.-Ujlak	”	6	10	†4 27
Borz	”	†6	19	†4 37
Şoim	”	6	35	4 58
Ginta	”	6	56	†5 19
Hollod	”	7	10	5 34
Sombaşag-Rogoz	”	7	31	6 03
Ceica	”	†8	07	6 49
Drăgeşci	”	8	26	7 17
Cordău	”	9	27	†8 31
Felix	”	9	40	†8 45
Oradea-mare <small>soseşce</small>		10	11	3 19

Oradea-Mare—Arad.					
	pleacă	Person.			
Oradea-Mare		10	20	4	7 30
Ósi	”	10	30	4	7 44
Less	”	10	48	4	8 06
Cefa	”	11	03	5	8 29
Salonta	”	11	26	5	9 08
Kötegyán	”	11	46	†5	9 37
Sarkad	”	11	57	6	9 51
Giula	”	12	21	6	10 21
Ciaba	”	2	23	7	4 32
Curtici	”	3	28	8	5 38
Arad <small>soseşce</small>		3	55	8	6 05

Arad—Oradea-Mare.					
	pleacă	Person.			
Arad		5	10	11	9 25
Curtici	”	5	39	11	10 07
Ciaba	”	6	40	12	11 50
Giula	”	7	27	3	5 26
Sarkad	”	7	47	3	5 56
Kötegyán	”	†7	56	3	6 09
Salonta	”	8	28	4	6 17
Cefa	”	8	42	4	7 47
Less	”	9	04	5	7 51
Ósi	”	9	21	5	8 16
Oradea-Mare <small>soseşce</small>		9	32	5	8 31

Numerii cei groşi înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineaţa. — Numerii semnaţi cu † înseamnă staţiunile, unde trenurile numai condiţionat se opresc.